

بررسی نقش پاتوق‌های شهری در افزایش تعاملات اجتماعی در شهر اردبیل

صدف کرامتی^{1*}، وحید وزیری²

1- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه محقق اردبیلی، Sadaf_k66@yahoo.com
2- استادیار گروه معماری، دانشگاه محقق اردبیلی، vaziri.vahid@gmail.com

چکیده

خلق فضاهای جمعی در محیط شهری در جهت دستیابی به اهداف مهمی در راستای اعتلاء و ارتقاء تعاملات جمعی و به تبع آن سطوح فرهنگی جامعه خواهد بود. این مقاله نگاهی منتقدانه به کمبود پاتوق‌های جمعی در شهر اردبیل دارد به نحوی که باعث ایجاد تحولات مثبت در تعاملات اجتماعی شهروندان شده و در راستای این تحولات موجب بهبود کیفی کارکرد شهر اردبیل گردد؛ فضای شهری را سرزنده کند و حس تعلق خاطر شهروندان را افزایش دهد. با توجه به نبود چنین فضایی در این شهر، روش تحقیق بصورت اسنادی و بررسی متون بوده و عمده‌ترین منابع مورد استفاده کتاب‌ها و مجلات تخصصی، طرح‌های پژوهشی مرتبط و استفاده از شبکه جهانی اطلاع رسانی می‌باشد. در عین حال که در جهت دسته‌بندی نظریه‌پردازان مختلف پس از مرحله جمع‌آوری اطلاعات، روش تحلیل مقایسه‌ای به کار گرفته شده است. سرانجام اینکه با توجه به ماهیت داده‌های تحقیق، شیوه پژوهش کیفی خواهد بود.

واژه‌های کلیدی: پاتوق، فضای شهری، تعامل اجتماعی، فضای جمعی.

1- مقدمه

1-1- بیان مسئله

"انسان امروزی که در جهانی آشفته و پر هرج و مرج زندگی می‌کند، نیازمند دستیابی به شیوه‌هایی است که پاسخگوی فشارهای زمانه بوده و محیطی امن و مطلوب را به وجود آورد" [1].

واژه پاتوق به انگلیسی «Meeting Place» یعنی محدوده‌ای برای ملاقات یا وعد ه‌گاه. از پاتوق تعاریف دیگری نیز وجود دارد به عنوان مثال فرهنگ عمید، پاتوق را به نحو زیر تعریف کرده است: پای علم، جایی که پرچم را نصب کنند و گروهی در آن جمع شوند. جایی که در ساعاتی معین عده‌ای در آن جا جمع شوند [2]. "پاتوق‌ها در گذر زمان از فضای باز به بسته هم منتقل شدند و قهوه‌خانه‌ها و کافه‌ها خود به پاتوق‌هایی فعال تبدیل شدند. در این مطلب تنها پاتوق شهری در فضای باز مدنظر است بنابراین با توجه به مطالب گفته شده می‌توان پاتوق را به عنوان فضایی باز تعریف کرد که جزئی از فضای عمومی شهر است. پاتوق، محل اجتماع افرادی است که به صورت مستمر و در زمان‌های نسبتاً ثابت از آن استفاده می‌کنند. تعداد این افراد معمولاً بیش از 2 نفر است چرا که تعداد افراد لازم برای آنکه گفتمانی چند وجهی شکل بگیرد بیش از 2 نفر است. فعالیت‌هایی که در پاتوق انجام می‌شود از جمله فعالیت‌های اختیاری یا اجتماعی است. حضور در پاتوق آزادانه است و افراد به فعالیت‌هایی که مورد علاقه‌شان است نظیر گفت‌وگو، تماشا کردن، بازی کردن، کسب